

*Вікторія ТЕЛЬВАК,
м. Дрогобич*

**Курилишин К. Часопис «Галичанинъ» (Львів, 1893 – 1913 рр.) :
матеріали до біобібліографістики / Костянтин Курилишин ; НАН України,
Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника,
Інститут франкознавства Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка. – Дрогобич : Коло, 2013. – 700 с.**

Важливість різноманітних бібліографій, у першу чергу періодичних видань, в історії науки неможливо переоцінити. Саме вони є неодмінною підставою та надійним орієнтиром для всебічного аналізу історичного феномену, котрий знайшов відображення на шпальтах періодики. При цьому особливою є значущість бібліографій газет як з огляду на їх змістову політематичність, так і з причин більшої, порівняно з журналами, періодичності появи та, як правило, меншої доступності для читача у бібліотеках, адже вразливість газетного паперу від частого використання є загальновідомою. Також, на відміну від зорієнтованих на інтелігентне середовище «грубих» журналів, газети, з огляду на свою доступність – змістову та цінову, своєю аудиторією мали найширші кола грамотної публіки, пропагуючи в їх середовищі власне бачення актуальних проблем. Власне газети, внаслідок добре продуманої інформаційної політики, найбільше спричинялися до утвердження в масовій свідомості інтерпретацій важливих фактів, вироблення моделей реакції на суспільно-значущі події, врешті – конструювання образів знакових постатей тогочасного життя.

При цьому слід відзначити певну тенденцію – сучасні дослідники цілком зрозуміло першочергову увагу приділяють тим періодичним виданням, котрі були виразниками українських національних устремлінь, тим самими залишаючи на периферії своєї уваги видання, автори яких відстоювали альтернативні погляди на минуле та перспективи поступу одного з найбільших слов'янських народів. Тому слід привітати появу бібліографії часопису «Галичанин», що відображав москвофільську складову суспільно-політичного життя південно-західної України протягом надзвичайно важливого для розвитку модерного українства двадцятиріччя (1893 – 1913 рр.).

Щирий подив викликає той факт, що ошатне рецензоване видання обсягом 700 сторінок є наслідком мозольної праці лише однієї людини – знаного львівського дослідника української періодики Костянтина Курилишина. Його ім'я добре знає як історикам, так і бібліографам, адже він є автором високо оцінених фахівцями історико-бібліографічного та монографічного досліджень, присвячених українській легальній пресі періоду німецької окупації, що виходила у Генеральній Губернії та Райхскомісаріаті України.

Рецензоване видання складається зі вступу, двох розділів, покажчиків (іменного та географічного), а також словника маловживаних слів і слів іншомовного походження. У вступі К. Курилишин насамперед знайомить нас з «Галичанином» як феноменом видавничого руху кінця ХІХ – початку ХХ ст.: ми дізнаємося про особливості ідейного обличчя редакторів часопису, а також його обсягом, періодичністю та колпортажем.

© Тельвак В. Курилишин К. Часопис «Галичанинъ» (Львів, 1893 – 1913 рр.) : матеріали до біобібліографістики / Костянтин Курилишин ; НАН України, Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника, Інститут франкознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич : Коло, 2013. – 700 с.

Далі автор пояснює особливість укладеної ним бібліографії «Галичанина» з акцентом на біографістику – наукову дисципліну, яка вивчає теорію, методологію, методику, історіографію, практику та термінологічний апарат історико-біографічних досліджень, джерелознавчі проблеми біографій та різноманітні види біографічної продукції. При цьому К. Курилишин коротко змальовує історичний розвиток вітчизняної біографістики, особливу увагу звертаючи на методологічні та методичні новації, котрі відбуваються в цій дисципліні в останні роки. Враховуючи їх, укладач із загального масиву публікацій часопису «Галичанин» виокремлює матеріали про персоналії, котрі згадуються на його шпальтах. Слід погодитися з думкою К. Курилишина, що матеріали до біобібліографістики, представлені на сторінках часопису «Галичанин», дозволяють відновити багато імен знаних у свій час осіб, інформація про яких «загубилася» у минулому, часто через ідеологічні міркування, а також ґрунтовно доповнити новими даними біографії відомих українських діячів.

Перший розділ рецензованого видання, що складає більшість його обсягу, містить некрополістику. Вона була представлена на сторінках «Галичанина» окремою рубрикою. К. Курилишин в алфавітній послідовності склав загальний реєстр віднайдених 4036 некрологів, які містять мінімум основних біографічних відомостей про особу. При цьому кожна позиція опису складається із трьох складових. Перша містить прізвище, ім'я та по батькові померлої особи, подані у двох (сучасному й оригінальному) правописних варіантах, роки народження і смерті. Друга – відображає коротку наявну інформацію про життя і діяльність, із збереженням тогочасних географічних назв, адміністративно-територіального поділу, найменувань чинів, посад, звань тощо. Зазначену дату смерті, подану часописом за двома стилями, укладач відтворив за новим. Третя складова опису охоплює бібліографію, яка містить від однієї до кількох позицій.

Другий розділ видання «Біобібліографічні публікації» містить основну інформацію про 618 осіб, згаданих у часописі «Галичанин». У цьому випадку укладач також зберіг алфавітну послідовність подання прізвищ та ініціалів. При цьому, якщо назва публікації не розкриває її змісту, то після бібліографічного посилання пропонується коротка анотація у квадратних дужках. Матеріали другого розділу містять такі основні елементи: ювілейні дати життя або діяльності, річниці смерті; характеристика окремих подій чи вчинків, інтерв'ю; призначення на посаду, відставка, вихід на пенсію, переведення на інше місце праці; повідомлення про роботу українських фабрик, цехів, складів, майстерень, будівельних контор, крамниць, аптек, друкарень; повідомлення про відкриття, роботу, зміну адреси адвокатських канцелярій; меценатство (суми від 100 до 100 000 корон) у вигляді дарування землі, заповіту коштів чи нерухомості на суспільні потреби, наприклад побудову бурс для студіюючої молоді, церков, початкових шкіл, пожертви на користь Церкви; заснування іменних стипендій, умови їх надання, оголошення і результати конкурсів; заснування іменних фондів; поповнення фондів бібліотеки Народного дому з приватних книгозбірень; подяки майстрам за виконану роботу; винаходи; рецензії, критика, бібліографія, а також повідомлення про концерти, вистави, виставки; повідомлення про вбивство, замах на вбивство, арешт, інформування про розслідування, судові процеси, допомогу родині; віднайдення могил, реставрація або відкриття чи освячення надмогильних пам'ятників, процедура перепоховання.

Укладач цілком слушно звертає увагу на те, що якщо перша частина видання, представлена посмертними згадками, хронологічно обмежена періодом виходу «Галичанина», тобто 1893 – 1913 рр., то друга охоплює матеріали як про осіб, що померли до

зазначеного періоду, так і про живих, вчинки чи події навколо яких знаходили відображення у пресі.

Цінним також є те, що географічно матеріали до біобібліографістики виходять за межі Галичини, розповідаючи як про життя і діяльність осіб всеукраїнського значення, негаличан за місцем народження, так і про вихідців із Галицької землі, які проявили себе і поза батьківщиною.

Надзвичайно важливо, на наше переконання, що пропонований реєстр не обмежується відомими особами українського соціуму, а включає і тих представників різних соціальних верств і національностей, згадки про яких знайшли відображення на сторінках часопису «Галичанин». Загалом, аналіз усіх публікацій про конкретну людину дозволяє вийти за межі сухої біографії й більш широко проаналізувати її життя та діяльність в умовах і під впливом навколишніх реалій.

Загалом, вартість проробленої К. Курилишиним роботи неможливо переоцінити – укладений ним біобібліографічний покажчик буде постійно затребуваний дослідниками суспільно-політичного та культурного життя Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст. Відзначити варто також ошатне поліграфічне виконання видання, котре приваблює оригінальними дизайнерськими рішеннями. Надзвичайно важливо, що автор надалі продовжує свою важку працю з віднайдення та каталогізації персоналістики, котра міститься на сторінках чоловічих українських видань краю. Цим разом – знову ж таки самотужки – він взявся за найбільш популярний серед українців часопис «Діло». Тож побажаємо йому сил у втіленні такого амбітного задуму і щедрих спонсорів.